

Drama - Iona de Marin Sorescu

La noi genul dramatic se dezvoltă în două direcții principale: - Comedia de moravuri de tip clasic Moliere, culmea fiind opera lui Caragiale,
- Drama istorică romantică, având iluștri înaintași pe Schiller și V. Hugo.
Primele reușite au fost în 1850: Despot Vodă - Alecsandri, în 1863; Razvan și Vidra - Hasdeu, 1902: Vlaicu Vodă - Al. Davila, culmea fiind trilogia lui Delavrancea: Viforul, Luceafarul, Apus de soare.

În 1819, când se prezenta pe scenă de la Cismeaua Rosie, Hecuba a lui Euripide" Iancu Vacarescu scrie Prolog:

V-am dat teatru, vi-l paziti
Ca un lacas de muze
În el moravuri îndreptati
Dati ascutiri la minte
Podoabe limbei voastre
Dati cu romanesti cuvinte.

Piesa de teatru e scrisă pentru a fi prezentată pe scenă. E structurată în acte și scene, mod de expunere specific și în mod exclusiv - dialogul și monologul dramatic, autorul intervenind doar prin indicațiile scenice date în paranteze (didascalii metatext).

După 1909, drama istorică se desprinde de cea romantică de tip Hugo. Expresia începe să fie intens poetică, exprimând o substanță filozofică. Între cele două războaie, drama de idei modernă pleacă de la așezarea în centrul piesei, a dezbaterii deschise și dialogul devine un schimb de argumente în jurul unei probleme filozofice. E abandonarea ideii că drama e în primul rând acțiune. Se introduce un element important: dramatismul conflictului în dialog.
Drama a apărut în Franța, Germania secolului XVII-lea cu precursori în Anglia în epoca elisabetană. Cele mai vechi elemente teatrale se întâlnesc în folclor, jocuri de copii, de măști, teatrul de păpuși, obiceiuri legate de momentele esențiale ale vieții.

Personajul este un om complex, imbinând trăsăturile pozitive cu cele negative și este apropiat de realitate. Conflictul este între forțe egale, iar deznodământul este mai aproape de realitate. Stilul este conform mediului social și cultural în care se situează acțiunea.

În teatrul contemporan, intrigă are structură circulară, accentul nu este pus pe acțiune, ci pe stările obsesionale. Tensiunea dramatică este generată de situații-limită, luând naștere în absența oricărei intrigă sau valori care ar putea declanșa conflictul, iar personajul este simbolic. Se remarcă substituirea intrigii tradiționale, succesiunii cronologice printr-un fond de trăiri, de descendență existențială, ce pun în evidență drama omului contemporan.

Teatrul lui Sorescu justifică o afirmație-sinteză: orice om reprezintă o singurătate. Irrationalul,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

absurdul sunt elementele ce guverneaza universul, fiinta umana suferind drama imposibilitatii de a gasi si de a conferi un semn. Tragicul se intalneste cu banalul. Omului i se la dreptul de a-si intelege si alege propria forma de existenta, lipsit de liberul-arbitru. Delirul verbal este o stare continua, un urias repertoriu ce ar putea rula la infinit. Accentul se pune pe ilogic, pe aberant, pe neinteligibilul existential.

Iona respinge logica teatrului neconventional si propune o proprie conventie, a lipsei unei cazualitati si implicit a unei culpabilitati precise. Semnificatiile sunt simbolice si dispare localizarea in timp si spatiu, gradarea conflictului. E o parabola dramatica, in care eroul este un simbol al spiritualitatii moderne, devastate de intrebari fundamentale asupra conditiei umane. El este un prizonier tragic, al unui univers absurd, simbolizat de chit. Intreaga piesa este o mare metafora, eroul parcurgand un drum initiatic de la viata la moarte, dar moartea este doar un plan simbolic, nu un sfarsit.

Drama subintitulata tragedie in 4 acte - tablouri, cu trei personaje, dar pescarii I si II fiind figuranti, alter egouri ale personajului principal., Scrisa in 1965, a fost publicata in 1968 in revista Luceafarul. Face parte din trilogia Setea muntelui de sare, alaturi de Paracliserul si Matca, ce pornesc de la mituri reprezentative: al personajului biblic Iona, al mesterului Manole si al potopului, introducand in structura lor complexa problematica a zilelor noastre.

Iona lupta impotriva absurdului existential. Forma este de monolog dramatic cu el insusi, avand un univers ideatic si afectiv de mare bogatie. Doar in punctul de pornire este preluarea, unui motiv din Vechiul Testament.

Iona este unul dintre cei 12 profeti minori, care a trait in secolul al XVIII-lea i.Hr. Dumnezeu l-a trimis la Miniye pe Tigru. Faradelegile locuitorilor ajunsesera la urechile Domnului. in varianta biblica, el este cel ales, avand functie terapeutica in ordine morala si apostolica in cea religioasa. Cutreierat de gandul luciferic al razvratirii si-a abandonat misiunea. In portul Jaffa s-a urcat pe o corabie pentru a merge la Tarsus, ceea ce ii atrage pedeapsa. Se starneste furtuna si, aruncat peste bord, este inghitit de un peste urias, stihiile oprindu-se: chit Dupa trei zile si trei nopti, este adus la tarm.

Din mit, Sorescu a luat doar situatia existentiala. Iona devine un simbol al spiritualitatii moderne, devastata de intrebari fundamentale, retorice asupra conditiei umane. Este un personaj de teatru absurd, existentialist. Ideea este setea de absolut a omului in teatrul mitic si de idei, apropiat de Samuel Beckett si Eugen Ionescu. Este o parabola dramatica a singuratatii, o drama gnoseologica (cunoastere), poem al nelinistii metafizice, eseu filozofic.

In Insomnii, Sorescu spune: "Am vrut sa scriu ceva despre un om singur, foarte singur."

Iona exprima strigatul tragic al eului insingurat: "Singuratatea m-a inghitit ca o balena sau e foarte greu sa fii singur." Sub semnul absurdului apare tragedia omului silit sa infrunte destinul,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

necunoscutul, divinitatea cu slabele sale puteri. Personajul lui Sorescu nu a facut nici un pacat, si el se afla de la inceput in peste. Simbolul este al omului brutalizat de existenta, revoltat de determinarea circumstantelor.

Reprezentarea scenica dureaza 70 de minute si pentru prima data este sustinuta de un singur personaj. Este un personaj tragic, al unui univers absurd, simbolizat de monstrul marin. Lupta necurmata a eroului nu este clasicul drum al cunoasterii dinlauntru catre exterior, ci o intoarcere catre propria fiinta, o cunoastere de sine; Existenta este vazuta metaforic: o burta de peste, fara posibilitatea comunicarii cu exteriorul.

Piesa este alcatuita din 4 tablouri-acte, o mare metafora, ce urmareste devenirea lui Iona de la inconstienta la luciditate. Eroul parcurge un drum initiatic de la viata la moarte. El este pescar si marea reprezinta aspiratie, iluzie, apa primordiala, un simbol al existentei intr-un sir neintrerupt de capcane. El traieste intr-un orizont al asteptarii si din gura pestelui urias arunca navodul intr-o mare ostila, pescuind propriul destin.

Actiunea primului tablou se desfasoara sub amenintarea unei primejdii iminente, de care nu este constient. El sta cu fata spre mare, in gura deschisa a chitului, atat de urias, incat riu-i sesizeaza prezenta. Decorul urmatoarelor doua tablouri il constituie pantecele pestelui, iar al 4-lea este o plaja pustie, murdara. Cand gura pestelui se inchide, Iona este constrans la un exil fortat, intr-o singuratate absoluta. El se opune universului ostil, devine constient de rolul sau. Pestii sunt fiintele primare ale tacerii si plutirii, iar atributele fiintei umane sunt solidaritatea, comunicarea, libertatea, aspiratia. De-a lungul intregii actiuni se aud doua voci: prima a lui Iona si cealalta a sinelui, a gandurilor rostite cu glas tare.

Dramaturgul a imprimat constructiei o miscare interioara vizibila in transformarea fizica a personajului. Intre prima si ultima secventa au trecut ani. Iona este mai intai un om matur, iar in ultimul tablou este atat de batran ca are infatisarea unui schivnic.

In structura de suprafata nu se intampla nimic spectaculos. Iona, pescar fara noroc, gandeste, vorbeste, actioneaza si, la sfarsitul primului tablou, falcile neobservate se inchid, el devenind prizonierul cetaceului.

In structura de adancime se cristalizeaza o meditatie de viata si moarte, despre lupta omului, despre indoielile si slabiciunile sale, despre lumea in care traieste. Iona cauta iesirea din labirint, el strapunge pantecele fiecarui peste si in tot acest timp vorbeste de teama de a nu-si pierde mintile. In dialogul cu sine-apar sotia, cei doi copii, dar pe masura ce anii trec aceste imagini se estompeaza, prinzand contururi accentuate imaginea mamei.

Fiinta umana ar vrea sa mai fie nascuta o data pentru a lua viata de la capat, fara sa repete greselile si pentru a intra in fluxul existentei intr-o perioada mai prielnică. Bizarul personaj spune ca ne pierdem viata cu fleacuri, pe care le numeste legaturi.

Soarta sa nu induioseaza pe nimeni. Barba i-a crescut lunga si face un efort sisific pentru a iesi din

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

labirint si pentru a-si afla identitatea. Pe tarm, afla ca si-a pierdut memoria si incearca sa-si aminteasca trecutul. Cum se numeau batranii aceia huni? Dar barbatul cel incrunat si femeia cea harnica? Fericit isi aduce aminte: Iona, eu sunt Iona! Libertatea e o conditie a asumarii responsabile a destinului propriu si eroul nu gaseste calea. Dialogul interiorizat prezinta conditia umana. Personajul dedublat isi adreseaza replicile lui insusi si lumii intregi ca intr-un delir. In indicatiile de regie se mentioneaza ca scena trebuie jucata exaltat, ca o nebulie.

El exprima dorul de a vedea pe cineva mergand pe drum, de a face o banca, este o acuta constiinta a singuratatii omului in univers, o lupta necurmata in care pestele cel mare il inghite pe cel mic. Iona este destin si jucaria destinului, vanat si vanator, un Ulise tragic, un don Quijote sublim. Toate incercarile lui de a iesi din destin sunt sortite esecului, sunt ca un Dumnezeu care nu mai poate invia.

Concret, actiunea lui a fost zadarnica, pentru ca iesirea dintr-un peste inseamna intrarea in alt peste, o succesiune nefarsita de burti concentrice. Mereu exista limite, toate lucrurile sunt pesti. Traim si noi cum putem inapoi. Metafora pestelui este viziunea centrala a piesei. Omul este in lupta cu jocul absurd al destinului.

Finalul il prezinta pe erou, dupa ce a despicat burta ultimului peste, inconjurat tot de un sir nefarsit de burti - mereu inchis intre doua ferestre. Ratacirea labirintica prin corpul cetaceelor arata ca omul nu poate iesi din limitele propriului destin. El constata ca libertatea visata nu este cu putinta. De pe nisipul plajei murdare, orizontul i se arata a fi tot o burta de peste. Spatiul in care se afla il arata prizonier al primejdiilor si fatalitatilor omul in puterea destinului.

Singura cale de a se elibera, de a fi el insusi este sfartecarea propriei burti. Meditatie formulata dezvaluie miezul tragediei. El intelege ca a gresit drumul si ca trebuie sa gaseasca o cale inversa, In loc sa taie burta de peste, el isi spinteca propriul abdomen cu sentimentul ca a gasit, nu in afara, ci inapoi deplina libertate. Gestul lui are relevanta simbolica. Iona a luat cunostinta de propria sa forta interioara: "Acum, daca stau sa ma gandesc, tot eu am avut dreptate. Am pornit-o bine, dar, drumul, el a gresit-o. Trebuie sa o iau in partea cealalta."

Maretia personajului consta in hotararea de a nu se lasa infrant, de a continua cu orice risc: "E invers, totul e invers. Dar nu ma las., Plec din nou." Azi spintecandu-si burta zice: "Razbim noi cumva la lumina!" Gestul sinuciderii si metafora luminii au dat nastere la interpretari.

Iona este o constiinta ce aspira spre un dincolo, este conditia umana in fata vietii si a mortii. Moartea e doar un plan simbolic, nu un sfarsit. Se remarca si revolta, o atitudine polemica fata de destin. Tragicul nu rezida in moartea sa, ci in curajul confruntarii cu destinul. Eroul reprezinta umanitatea prelungita in timp si spatiu, o serie biologica de stereotipii.

Deznodamantul lasa deschis finalul piesei.

Pestele urias poate reprezenta si un simbol al oranduirii totalitariste, societate in care libertatile fiintei umane sunt anihilate, pantecele fiind o proiectie metaforica a temnitei, a gulagului comunist, in care omul isi pierde identitatea. Una dintre lozincile tinerilor din 1989 a fost "Murim, dar suntem

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

---

liberi!"

